

Toimeenpantavia ja tulevia säädöksiä

Riitta Levinen, YM
Jätehuoltopäivät 5.10.2022

Esityksen sisältö

- I. Voimaan tulleiden säädösten toimeenpanoa
- II. Valmisteilla olevia kansallisia säädöksiä
- III. Vireillä EU:ssa

Voimaan tulleiden säädösten toimeenpano

Jätelain viimeisimmät muutokset

Jätesäädöspaketti, voimaan 19.7.2021

- Muutokset jätelakiin (714/2021), ympäristönsuojelulakiin (715/2021), kemikaalilakiin (716/2021), rikoslakiin (717/2021) sekä elintarvikelakiin (718/2021)
- toteutetaan hallitusohjelmaa ja pannaan täytäntöön EU-lainsäädäntöä (EU:n jätealan direktiivien muutokset, SUP-direktiivin eräitä muovituotteita koskevat tuotekiellot ja merkintävaatimukset, EU:n POP-asetusta täydentävät säännökset)
- HE 40/2021 vp <https://finlex.fi/fi/esitykset/he/2021/20210040>
- Hankeikkuna <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=YM003:00/2019>

Jätelain muutos 494/2022 ja laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta, voimaan 1.9.2022/1.1.2023

- Muutokset mm. jätelain siirtoasiakirjaa, jätehuoltorekisteriä, rekistereitä ja tietopalvelua koskeviin jätelain vaatimuksiin sekä harmaan talouden selvitysyksiköstä annettuun lakiin
- HE 46/2022 vp <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2022/20220046.pdf>
- Hankeikkuna <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=YM030:00/2021>

Uudet ja muutetut valtioneuvoston asetukset

Uudet asetukset,
voimaan 1.12.2021

VNA jätteistä (978/2022)
VNA pakkauksista ja
pakkausjätteistä
(1029/2021)

Uusi asetus,
voimaan 23.8.2021

VNA SUP-tuotteista
771/2021

Muutetut asetukset,
voimaan 1.12.2022

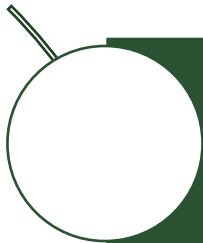
VNA kaatopaikoista
(1030/2021)
VNA paristoista ja akuista
(1027/2021)
VNA romuajoneuvoista
(1028/2021)
VNA sähkö- ja
elektroniikkalaiteromusta
(1026/2021)
VNA renkaista (1025/2021)
VNA ympäristönsuojelusta
(979/2021)
VNA SOVAsta (981/2021)
VNA PCB-jätteestä
(980/2021)

Muutettavat asetukset,
tulossa 2022

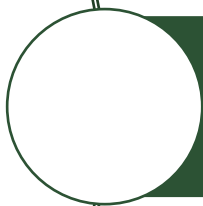
VNA keräyspaperista
VNA juomapakkausten
palautusjärjestelmästä

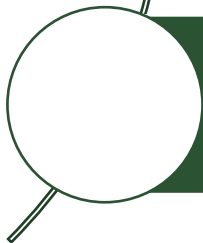
Uuden sääntelyn keskeiset tavoitteet

Etusijajärjestyksen (jätehierarkia) vahvistaminen:
Uudelleenkäytön ja kierrätyksen lisääminen, erilliskeräyksen laajentaminen

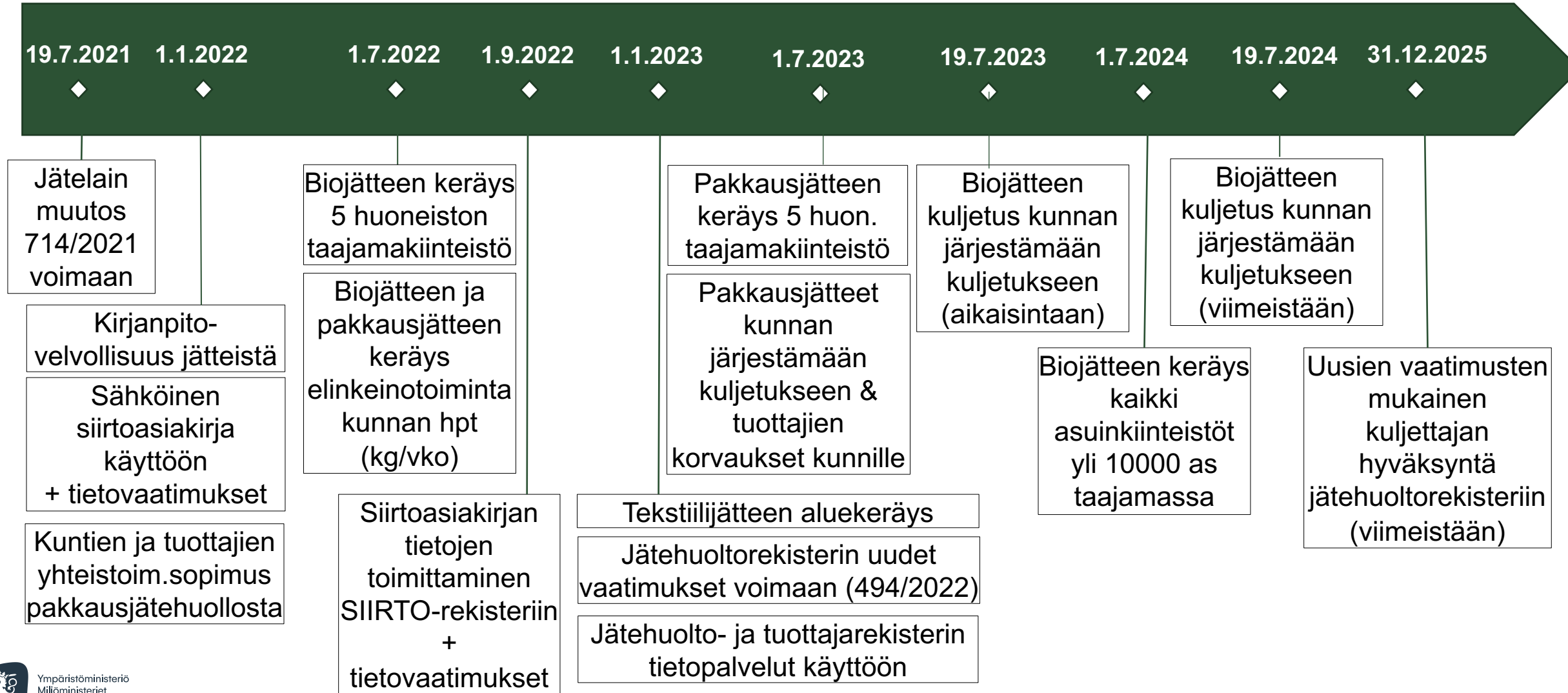
Tuottajavastuujärjestelmien harmonisointi ja tehostaminen; järjestelmät tukemaan kestävää tuotesuunnittelua

Jätevirtojen seurannan tehostaminen ja jäljitettävyyden parantaminen, tiedonkeruun harmonisointi ja digitalisointi, tiedonsaannin parantaminen → jäte- ja tuotetietojärjestelmän kehittäminen, tietopalvelut

Toimeenpano etenee vaiheittain – siirtymäaikoja

Hyvät käytännöt jätteenkuljetusten kilpailutuksessa

- Eduskunnan jätesäädöspaketin hyväksymisen yhteydessä edellyttämä hanke
- dia-aineisto, verkkotilaisuudet hankintaneuvojille sekä alueellisia koulutus- ja keskustelutilaisuudet kunnallisille toimijoille ja jäteyrityksille (Rovaniemi, Oulu, jäljellä vielä **Turku 13.10** ja **Kuopio 1.11**), yleiset webinaarit (27.11, jäljellä vielä **8.11**)
<https://ym.fi/jatteet/jatelaki> > Kunnat ja erilliskerättävän jätteen kuljetukset
- Tulossa hankkeessa opitun pohjalta: YM-opas hyvistä käytännöistä (12/2022)

EV 112/2021 vp: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus tukee hankintaosaamisen kehittämistä ja parhaiden käytäntöjen tehokasta jakamista ... tavoitteena varmistaa myös pienten ja keskisuurten yritysten kilpailuaseman turvaaminen.”

Oppaita, ohjeistuksia, viestintää

- Infoa koottuna <https://ym.fi/jatteet/jatelaki> ➔
 - ml. videot rakennus- ja purkujätteen ja yritysten yhdyskuntajätteen erilliskeräysvelvollisuuksista, tulossa siirtoasiakirjavelvollisuudesta
- YM:n jätelain tulkintamuistioiden ja yhdyskuntajätehuoltoa koskevan jätelakioppaan (ns. JOPAS-opas) päivitys 2022
 - Julkaistaan YM:n verkkosivulla <https://ym.fi/jatelainsaadanto>
- Uutta ohjeistusta elintarvikejätteen kirjanpidosta tulossa 2022
 - Opas toiminnanharjoittajille
 - Ohjeistus jätelain ja elintarvikelain valvontaviranomaisille
- Ohjeistusta kirjanpito- ja raportointivelvoitteista

The screenshot shows the official website of the Finnish Ministry of the Environment (Ympäristöministeriö / Miljöministeriet / Ministry of the Environment). The page is titled 'Jätelaki ja asetukset – mikä muuttui, miten toimin?' (Waste Act and Regulations – what changed, how do I act?). The page is in Finnish and provides information about the new waste management regulations. It includes a sidebar with navigation links such as 'Ilmasto', 'Luonto ja vedet', 'Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen', 'Rakentaminen ja maankäyttö', 'Asuminen', 'Kiertotalous', and 'Kiertotalouden edistäminen'. The main content area discusses the goals of the waste management system, which is to reduce the amount of waste, increase recycling, and ensure that waste is handled in an environmentally sound manner. It also mentions that the new regulations will come into force on January 1, 2021. Below the main text, there is a list of key changes or topics, including: 'Kunnat ja erilliskerättävän jätteen kuljetukset', 'Jätteiden erilliskeräys asuinalueilla', 'Jätteiden erilliskeräys muualla kuin asuinalueilla', 'Rakennus- ja purkujätteen määrän ja haitallisuuden vähentäminen sekä erilliskeräys', 'Elintarvikealan on vähennettävä elintarvikejätteen määrää ja pidettävä kirjaa elintarvikejätteestä', 'Tuottajavastuun muutokset jätelainsäädännön uudistuksessa', and 'Sähköinen jätteiden siirtoasiakirja ja tietojen toimittaminen SIIRTO-rekisteriin'.

Toimeenpanon seuranta

Jätesäädöspaketin jälkiarviointi 2022-2025

- Kierrätysasteen kehittyminen
- Jätteenkuljetuksen hintojen kehittymien
- PK-kuljetusyritysten kilpailuaseman kehitys,
- Lisäksi:
 - Tuottajavastuun ns. moduloitujen maksujen ja yhden luukun periaatteen käyttöönotto
 - Tuottajien ja kuntien yhteistoimintavelvoite
 - hallinnollisen taakan kehittyminen (siirtoasiakirjavelvollisuus, kuljetusjärjestelmäpäätökset
 - Uudelleenkäytön kehittyminen
- Tekijänä SYKE

**Seurantaa tehdään myös
osana VALTSUn seurantaa**

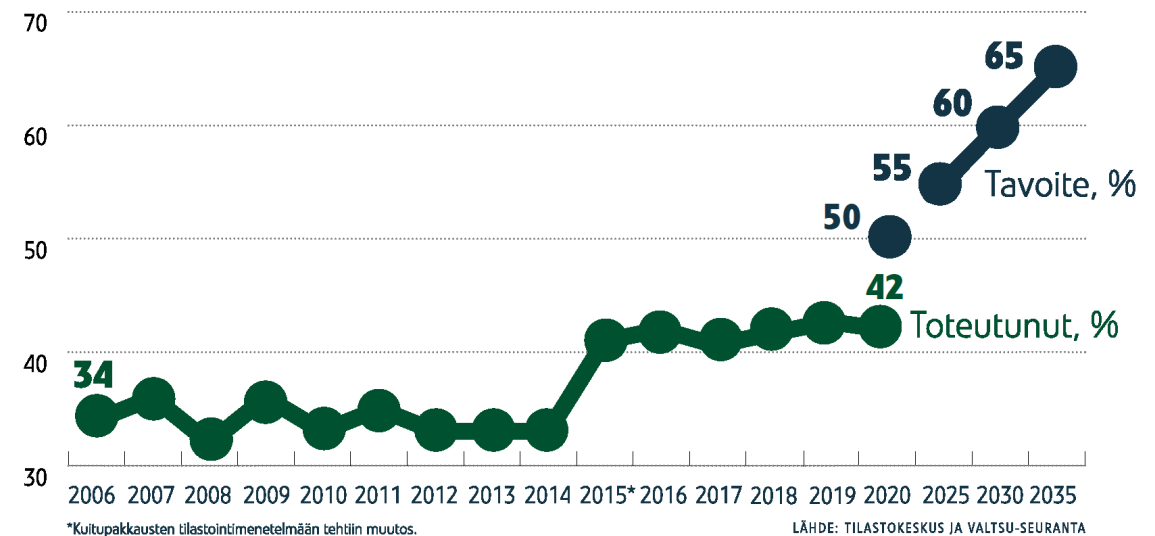

Kierrätystavoitteiden saavuttaminen – miltä näyttää Suomessa? (1)

2020 kierrätystavoitteet

- **Yhdyskuntajätteen** kierrätystavoite 50 %
 - kierrätysaste 42 % (~ uusi laskentamenetelmä);
 - 49 % EU:n vanhalla laskentamenetelmällä 2
- **Pakkausjätteen** kaikki 2020 kierrätystavoitteet saavutettu vanhalla ja uudella menetelmällä
 - kokonaiskierrätysaste ja materiaaliikohtaiset tavoitteet

Yhdyskuntajätteen kierrätysaste ja tavoitteet

Kierrätystavoitteiden saavuttaminen – miltä näyttää Suomessa? (2)

2025 kierrätystavoitteet (uusilla laskentamenetelmillä)

- Komission varhaisvaroitusraportti julkaistaan keväällä 2023
- Suomella (kuten monella muullakin jäsenmaalla) vaikeuksia saavuttaa yhdyskuntajätteen ja muovipakkausjätteen 2025 tavoitteet
- Muut pakkausjätteen kierrätystavoitteet sekä yhdyskuntajätteen kaatopaikkakäsittelyn vähentämistavoite Suomen saavutettavissa
 - Komissio/YM kahdenväliset keskustelut 11/2022
 - Komission suositukset Suomelle 2023
 - Tarvittavien lisätoimien arviointi

Tulevia kansallisia säädöksiä

HE 141/2022 - SUP-direktiivin täytäntöönpano (1)

- **Muovin ja kertakäyttöisen muovituotteen määritelmät**

- tulevat suoraan direktiivistä ja komission guideline-dokumentista; tulkintaan liittyy edelleen epävarmuuksia; komission suullisen linjauksen mukaan esimerkiksi vesipohjaisella dispersiotekniikalla valmistetut tuotteet kuuluvat direktiivin soveltamisalaan
- valvontaviranomaisten (PIR-ELY, TUKES) tulkinnat yksittäistapauksissa ratkaisevat; jatkuvaa keskustelua toiminnanharjoittajien ja viranomaisten välillä.

- **Pakkausten tuottajavastuu**

- 1 miljoonan euron liikevaihtoraja poistuu
- ”palvelupakkauksen” ja ”viljelijäpakkauksen” tuottajana pidetään pakkauksen valmistajaa tai maahantuojaa; keventää pk-yrittäjien taakkaa liikevaihtorajan poistuessa

- **Kalastusvälineille tuottajavastuu 2025 alkaen**

- Sovelletaan merialueilla & sisävesissä
- Koskee kaikkia kalastusvälineitä; keräysvaatimukset kalastusvälinetyypin mukaan

HE 141/2022 - SUP-direktiivin täytäntöönpano (2)

- **Eräiden kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajien vastuu kunnalle aiheutuvista jätteiden ko. jätteiden keräys- ja siivouskustannuksista (JL 48 a-g §)**
 - Muovia sisältävät kertakäyttöiset elintarvikepakkaukset ja tyhjänä myytävät juomamukit, tupakkatuotteet, ilmapallot ja kosteuspyyhkeet
 - Korvaukset perustuvat kuntien ilmoittamiin todellisiin jätehuolto- ja siivouskustannuksiin (tilinpäätös) ja VN asetuksessa olevaan SUP-tuottajien osuuteen ja osuuden jakamiseen SUP-tuoteryhmien välillä: pohjalla 3 vuoden välein tehtävä koostumus selvitys
 - PIR-ELY:n päätös tuottajayhteisön tai tuottajan maksamasta korvauksesta ja jokaisen kunnan osuudesta: tuottajat maksavat korvaukset ensin PIR-ELYlle, joka tilittää ne edelleen kunnille
 - 2023-2025 sovittu kiinteä kustannusperuste 4,79 euroa per asukas, sen jälkeen kuntien ilmoittamat todelliset kustannukset
 - tupakantumpeille erillinen kunnan järjestämä keräysinfra tuottajien kustannuksella (SUP-asetus)

Sidosyksikkörajan muutos + SOTE-siirtymä

- Sidosyksikkörajan muutos
 - ”kunnallisen jätehuollon toimijan ulosmyyntiraja pidetään 10 prosentissa myös 1.1.2030 alkaen”
 - JL 145 §:n muutos: jätelain sidosyksikköraja pidetään pysyvästi 10 prosentissa, poiketen hankintalain yleisestä 5 %:n säännöstä
- SOTE-siirtymä yhdyskuntajätehuollossa
 - SOTE-uudistus (voimaan 1.1.2023) siirtäisi osalla SOTE/PELA-kiinteistöistä yhdyskuntajätehuollon järjestämisvastuun kunnalta jätteen haltijalle, eli hyvinvointialueelle (HVA)
 - HVA:t huonosti varautuneita muutokseen; lisäksi laintulkinnallista epäselvyyttä siitä, mitä kaikkia kiinteistöjä muutos koskisi ja milloin
 - HE-luonnos lausunnoilla: 3 vuoden siirtymäaika, mutta HVA:lla oikeus irtautua kunnan jätehuollosta ilmoittamalla siitä kirjallisesti kunnalle vähintään 6 kk etukäteen
- HE tarkoitus käsitellä syksyllä 2022 mahdollisimman nopeasti

EEJ-asetusten tilannekatsaus

VnA betonimurskeen jätteeksi luokittelun päättymisen arviointiperusteista (466/2022)

- Asetus tuli voimaan 1.9.2022
- Soveltamisohje YM:n internet-sivuilla <https://ym.fi/jatelainsaadanto> – ohjetta voidaan täydentää soveltamiskäytännön täsmentyessä ja käytöstä saatujen kokemusten perusteella

Komission EoW-asetusvalmistelu

- Komission **muovijätettä** koskevan EoW-kriteeristön osalta aikataulu edelleen 2024-2025 (JRC:n lopullinen ehdotus alkuvuonna 2024)
 - Arviolta aikaisintaan voimaan 2025/2026?
 - Suunnitelmissa jatkaa kansallisen muovijätettä koskevan asetuksen valmistelua nopeassa tahdissa
- **Tekstiilijätteen** EoW-kriteerien osalta työ alkanee 2023 (JRC)

UTU-työryhmä

- UTU = uusiomateriaalien tuotteistaminen
- Toimeksianto vuoden 2023 loppuun, sisältäen mm. kansallisten jätelajikohtaisten EEJ-asetusten tarpeen arvioinnin ja tapauskohtaisen päätöksenteon kehittämisen
- Väliraportti kesäkuussa 2022: pyrkimyksenä uusi, ympäristölupamenettelystä irrotettu ja kevyempi päätösmenettely (sivutuotteet ja EEJ), jossa toimivalta keskitetty yhdelle viranomaiselle
- Aikataulu: selvitykset syksy 2022 ja kevät 2023, lausunnot syksy 2023, HE kevät 2024

Jäteverolain muutos

- Hallituksen esitys jäteverolain muuttamiseksi (HE 185/2022) annettiin eduskunnalle 22.9.2022
- Jäteveropohjan laajentaminen eräisiin jätejakeisiin:
 - viherlipeäsakka (jätenimike 03 03 02) eli soodasakka 2017 alkaen
 - rakentamisessa ja purkamisessa syntyvä kipsijäte (jätenimike 17 08 02) 2023 alkaen
- Jäteveron inflaatiotarkistus: 70 => 80 euroa/tonni 2023 alkaen
- Muutos kaatopaikan määritelmään (3 §) erilaisten välivarastointialueiden tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi.

Lannoitelainsäädännön uudistus & jäteperäiset lannoitteet

- Uusi lannoitelaki tuli voimaan 16.7.2022
 - Pannaan täytäntöön EU:n lannoitevalmisteasetus (2019/1009)
 - Tarkoituksena edistää orgaanisten kierrätysravinteiden markkinoita ja varmistaa niiden turvallisuus
 - Kansallinen laitoshyväksyntä ja nykyinen tyyppinimirakenne poistuvat
 - Ruokavirasto hyväksyy lannoitevalmisteiden ainesosat, siirtymäaikaa 2023 loppuun saakka (valmistus)
 - Kriteerit täyttävä jäteperäinen lannoitevalmiste lakkaa olemasta jätettä (CE-merkintä)
- MMM:n asetusten uudistus vireillä; lannoitevalmisteiden valmistuksen ja laadun kriteerit, lannoitevalmisteista annettavat tiedot ym.
 - Pohdinnassa jäteperäisiä materiaaleja koskevat vaatimukset ja niiden yhtymäkohdat jätesäätelyyn (EEJ-menettely, YSL 32 § luvanvaraisuudesta poikkeaminen/rekisteröintimenettely, raportointivaatimukset ym.)

Vireillä EU:ssa

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

POP-jätteiden sääntely tiukentuu ja laajenee

- **EU:n POP-asetuksen jäteliitteitä** koskevissa trilogineuvotteluissa sopu kesäkuussa
 - Julkaistaan syksyllä, voimaan 6 kk julkaisun jälkeen
 - POP-jätteeksi luokittelun raja-arvot tiukentuvat ja laajenevat uusiin yhdisteisiin
 - Erityisenä huolenaiheena PCDD/PCDF-raja-arvojen vaikutukset kotitalouksien nuohousnoen ja biomassan polttolaitosten pohjatuhkien jätehuoltoon – puutteelliset tiedot tuhkien PCDD/PCDF-pitoisuuksista → lisäselvityksiä syksyn ja talven aikana
- **POP-jätteen tunnistusopas** tarkoitus julkaista 2022 aikana
- **Opas POP-jätteen käsittelyvaatimuksista** päivitetään 2023

Vireillä olevaa jätealan EU-työtä

- **Akkuasetuksen** osalta jatketaan trilogivaihetta Tsekin johdolla
 - Tavoitteena hyväksyä tämän vuoden aikana, jolloin se tulisi voimaan ensi vuonna
 - eri vaatimuksille erilaisia siirtymäaikoja
 - Tällä hetkellä on vielä monia isoja kysymyksiä auki, mm. tuottajavastuuseen liittyviä Suomen kannalta tärkeitä artikloita sekä kierrätystavoitteiden kunnianhimoa ja aikataulua
- **Jätteen siirtoasetuksen** uudistamista koskeva ehdotus aktiivisessa käsittelyssä neuvostossa – käsittely jatkuu vielä 2023
 - Tavoitteena EU:n sisäisten jättesiirtojen helpottaminen sekä EU/ETA-alueen ulkopuolelle suuntautuvien siirtojen turvallisuuden varmistaminen ja valvonnan tehostaminen/siirtojen rajoittaminen

Pakkaus- ja pakkausjätedirektiivin uudistus

- Komission ehdotus tulossa osana kiertotalouspakettia II 30.11.2022
- Pakkaus- ja pakkausjätedirektiivi => harmonisoinnin vuoksi EU:n asetukseksi?
- Keskeisiä teemoja:
 - pakkausjätteiden määrän vähentäminen
 - uudelleenkäytön ja kierrätyksen edistäminen
 - pakkausten kierrätettävyyssvaatimus
 - kierrätetyn materiaalin käytön lisääminen

Jätedirektiivin uudistaminen alkaa taas

- Komission ehdotus jätedirektiivin osittaiseksi uudistukseksi odotettavissa 2023 kesällä. Keskeisiä teemoja
 - **Tekstiilijätteen** kestävä jätehuolto – erilliskeräyksen lisääminen, mahdollinen tuottajavastuu?
 - **Elintarvikejätteen** vähentämistavoitteet
 - **Jätteen synnyn ehkäisy** ja kierrätyskelpoisten ”kuivien” jätteiden ja biojätteen **erilliskeräyksen** hyvät käytännöt
 - **Jäteöljyn** kestävä jätehuolto
- Direktiivin uudistustyö jatkunee komission seuraavalla ehdotuksella 2024 loppuun mennessä.

Uutta tuotesääntelyä tulossa

- **Mikromuoveja** koskeva REACH- rajoitusehdotus 2022-2023
 - Koskee tuotteisiin tarkoituksellisesti lisättyjä mikromuoveja, ml. tekonurmien kumirouhe
- **Mikromuovipäästöjen** ehkäisytoimia koskeva komission aloite 2022
 - tahattomasti ympäristöön päästettävien mikromuovien vähentäminen erityisesti tekstiileissä, renkaissa ja muovipelleteissä (tuotemerkinnät, standardit, sertifikaatit, lainsäädäntö)
- Kiertotalouspaketti II osana tulossa 30.11.2022
 - (Säädös)ehdotus **ympäristöväittämien** perusteleminen
 - **Biopohjaisia, biohajoavia ja kompostoituvia muoveja** koskeva politiikkakehys (ei säädös)
 - **Korjauttamisoikeus** (OM) – ns. right to repair aloite

Kiitokset!

puh. 0407447121
riitta.levinen@gov.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment

